

FRISKOLERNE

TEKST: BESTYRELSEN FOR DANSK FRISKOLEFORENING
FOTO: CHARLOTTE DAHL, MARC ØSTERGAARD, MIE LUND HANSEN,
SOPHIA JULIANE LYDOLPH & PRIVAT
ILLUSTRATION: ESZTER MARIE

ÅRSBERETNING 2024 / 138. år

Generalforsamling i FRISKOLERNE 2025

Dagsorden

1. Valg af dirigent, stemmetællere og protokolfører.
2. Formanden forelægger foreningens skriftlige beretning til godkendelse.
3. Foreningens regnskab forelægges til godkendelse.
4. Behandling af indkomne forslag.
5. Valg af bestyrelsesmedlemmer.

På dette års generalforsamling skal der ske valg af fire medlemmer for en tre-årig periode. Deadline for opstilling er den 1. april 2025.

Læs mere på www.friskolerne.dk.

6. Valg af mindst 2 suppleanter.
7. Eventuelt

Hvem må stemme til generalforsamlingen?

Alle ansatte, forældre og skolekredsmedlemmer ved FRISKOLERNEs medlemsskoler har stemmeret ved generalforsamlingen.

Program for landsmøde 2025

Lørdag den 26. april

9.00 - 9.30 ANKOMST OG MORGENBRØD

Loungemusik med musikere fra Den frie Lærerskole.

9.30 VELKOMST

Akademisk Kor Aarhus skyder Landsmødet i gang med spændende korarrangementer.

10.00 - 11.00 SVERRI HAMMER: At favne tvivlen for at skabe mening

Om hvorfor vi skal turde tvivle og ikke træffe konventionelle beslutninger. Om at skabe mening, når spørgsmålene er uklare, svarene mudrede og løsningerne altid til forhandling.

11.00 - 13.00 TRE SAMTALER OG FEM VÆRKSTEDER

På årets Landsmøde hylder vi samtalen og mødet mellem os. I tre samtaler folder vi aktuelle emner ud, lytter til hinanden og drøfter væsentlige dele af skolens virke. Du kan deltage i to af tre samtaler på hver 45 min.

Har du mere brug for noget til hænder, stemme og fødder, er der fem værksteder at vælge imellem.

13.00 - 14.00 FROKOST

14.00 - 17.00 GENERALFORSAMLING

17.00 - 19.30 LOUNGEMUSIK med musikere fra Den Frie Lærerskole

Pause med tid til indkvartering, hygge, bordtennisdyster og et glas og snacks.

19.30-22.00 MIDDAG I SALEN

Ca. 22.00 Jungle Boogie Band

23.30 DJ THUNDERPOWER

I Intermezzo-området så længe der er danseglade på gulvet. Shuffleboard og bordtennisturneringer i Loungeområdet.

Søndag den 27. april

7.00 - 9.00 MORGENMAD PÅ EGET HOTEL

9.00 - 9.40 SANGTIME MED MARIANNE SØGAARD

Kom med ind i Marianne Søgaards sangskriverværksted, hvor Marianne fortæller om sangene, og komponistens overvejelser før en sang bliver til.

9.40 - 10.00 PAUSE

10.00 - 10.50 HVORFOR ER FÆLLESSANG SUNDT? – En samtale om fællessangen som 'fællesskaber' i en pædagogisk hverdag

Lasse Skovgaard og Marianne Søgaard udfolder deres perspektiver på fællessangens sundhedsmæssige aspekter i samtale med medlem af sangbogsudvalget og forstander på Østed Fri- og efterskole, Per Krøis Kjærsgaard.

11.00 TAK FOR I ÅR OG PÅ GENSYN

Se mere på www.friskolerne.dk

**DELTAG GRATIS I
GENERALFORSAMLINGEN**
Tilmeld dig på
kontakt@friskolerne.dk
– så reserverer vi en stol til dig.

FRISKOLERNES årsberetning 2024

Dansk Friskoleforening gør hvert år status for året, der er gået. De sidste mange år har du kunne læse årsberetningen i Magasinet Friskolen, men i år går vi nye veje. Årsberetningen for 2024 kan dermed i år både læses og lyttes digitalt.

Årsberetningen består som altid af bestyrelsens skriftlige beretning, årsstatistik samt FRISKOLERNES regnskab. FRISKOLERNES medlemsskoler har bidraget med data til årsstatistikken, og her kan du læse om udvalgte elementer fra den samlede statistik.

Disse tre dele danner baggrund for den mundtlige beretning og regnskabsaflægelse på generalforsamlingen på FRISKOLERNES Landsmøde d. 26. april 2025, hvor deltagerne skal stemme for at godkende bestyrelsens skriftlige årsberetning 2024 138. år.

*Scan QR-koden, og få bestyrelsens skriftlige beretning læst op af
Peter Bendix Pedersen, formand for FRISKOLERNE.*

Et stærkt fællesskab er det bedste svar i en foranderlig tid

Friskoler hviler på frivillighed, fællesskab og forældrenes engagement og kan agere (næsten) uafhængigt af staten. Forældrene er ikke blot passive brugere af friskolen men aktive medskabere af skolens liv og udvikling og får dermed også en central rolle i både drift, fællesskab og kultur for undervisning og dannelse.

FRISKOLERNEs strategi bygger på idealer for samfund, skole, børn og unge. Foreningen arbejder for et samfund præget af balance, humanitet og stærke fællesskaber, hvor mennesker og natur prioriteres. På skoleniveau udfoldes strategien gennem værdier og frihed, og ved pædagogisk gennem undervisningen at styrke børns nysgerrighed og engagement, stimulere deres sanselighed, fantasi, nysgerrighed og frimodighed, så de modigt og tillidsfuldt møder verden.

Du kan læse bestyrelsens beretning fra året her – eller lytte med på Magasinet Friskolens podcastkanal. Den er gratis tilgængelig for alle.

Idealer for samfund, skole, børn og unge

Ved Landsmødet i 2023 præsenterede vi strategi 2023-2025 under overskriften *Idealer for samfund, skole, børn og unge*. Vi bad samtidig om input fra landsmødedeltagerne til at identificere temaer, problemstillinger og handlinger, som kunne pege i retning af og understøtte idealerne på friskoler og dagtilbud.

Det ledte frem til tre indsatsområder: 1) pædagogisk frihed med fokus på, hvordan friskoler helt håndgribeligt kan bruge friheden til at lave skole, 2) stabil skoleledelse med fokus på at identificere konkrete tiltag til styrkelse af ledelse i og på friskolerne og 3) friskolebevægelsen lige nu og her ... med fokus på at skabe bevidsthed om den tradition friskoler er rundet af, og som fortsat skal være fuld af liv.

Pædagogisk frihed

Bestyrelsen oplever, at medlemsskolerne efterspørger initiativer og hjælp til, hvordan den pædagogiske frihed kan udfoldes, udvikles og konkretiseres. Bestyrelsen har i 2024 været optaget af at blive klogere på, hvordan denne efterspørgsel kan imødekommes med konkrete tiltag. Det har medført udgivelse af et procesredskab, der kan arbejde med pædagogiske problemstillinger, materiale til netværkssamarbejde og lancering af et materiale til arbejdet med værdier på skolerne.

Der arbejdes lige nu med planlægningen af et *Friskolepædagogisk Møde* den 4. november 2025 i Horsens Fængsel. Mødet er et medlemsmøde målrettet lærere, pædagoger, ledere og andre med interesse for den pædagogiske frihed, og temaerne vil blandt andet være 'værdier i praksis', 'fællesskabende pædagogik' og 'alternative prøveformer'.

Vi glæder os til at drøfte friskolepædagogik med alle jer, der til daglig udfolder friskolens pædagogik og værdier i praksis.

Skoler uden prøver og karakterer

Hvad sker der i skolen, når prøver og karakterer er væk? Hvad sker der, når en præstation ikke honoreres med et tal men med feedback? Hvad betyder motivation for elevernes nysgerrighed på undervisningen?

Forskningsrapporten *Skoler uden prøver og karakterer* er resultatet af de sidste års arbejde, som Center for Ungdomsforskning (CeFU) har foretaget på friskoler og efterskoler, der arbejder med alternative feedbackformer.

Skoler uden prøver og karakterer tager teoretisk afsæt i både Harmut Rosa og Gerd Biestas tanker og ideer om pædagogik. Den sætter fokus på såvel motivation som feedback-kulturens potentiale for en skoleudvikling, der indeholder både faglige kvalifikationer og dannelsesmæssige aspekter – begge centrale elementer på friskoler og efterskoler.

Rapporten sætter lys på både dilemmaer og potentialer og slutter med ti fremadrettede perspektiver. Den er derfor oplagt læsning for lærere, pædagoger, ledere, undervisere og andre, der vil dykke ned i det pædagogiske sprogs mange facetter – hvilket vi har brug for at lade os inspirere af i daglig praksis.

Skoler uden prøver og karakterer præsenteres på Landsmødet 2025. Op-gaven er nu at få projektets resultater ud at leve på skolerne og dermed bidrage til arbejdet med at bruge den pædagogiske frihed.

Stabil skoleledelse og udvikling

Hyppige lederskift er en udfordring for en stabil skoledrift og udvikling. Det er en tendens, der ikke kun gælder for friskoler men for skoleverdenen generelt, fordi det er tydeligt, at der hviler et stort arbejdspress på skoleledere og en risiko for at føle sig meget alene på posten.

Skoleledelse bliver ofte set som en funktion, der som en anden schweizerkniv både kan være facility manager, rumme alle andres frustrationer og bekymringer og samtidig sætte retning og lave strategi. Men hvem tager hånd om skolelederens trivsel? Og hvem hjælper med at balancere det gode arbejdsliv? For eksempel ved at afholde LUS-samtaler, lade lederens trivsel indgå i arbejdspladsens obligatoriske trivselsmålinger, give mulighed for hjemmearbejde eller etablere et godt samarbejde med bestyrelsen.

Friskolernes Hus tilbyder rådgivning om ledelse, men også en mangfoldighed af kurser, møder og kompetenceudvikling tilbydes. Sekretariatet vil fortsat udvikle sine udbud og dermed være en vigtig medspiller i rekruttering, fastholdelse og udvikling af ledelsen på medlemsskolerne.

Friskolebevægelsen lige nu og her

FRISKOLERNE er en forening med en mangfoldighed af skoler, hvorfor det kan være mere end almindeligt svært at definere, hvad det er, der binder os sammen.

Bestyrelsen er optaget af at understøtte *skoler med værdier*, som det er formuleret i strategien. De har derfor besluttet at igangsætte et bogprojekt om friskolebevægelsens idé, formål og værdi i fortid, nutid og fremtid.

Bogen har til formål at formulere, hvem vi er, og hvad vi er rundet af. Den skal beskrive bevægelsens historie, rolle og betydning og således begrunde nutiden med historien. Ikke fordi man nødvendigvis skal identificere sig med det oprindelige, men fordi historien kan give os perspektiver til at forstå, hvorfor vi gør, som vi gør i dag. Alt sammen viden der risikerer at blive fortyndet for hver generation, hvis vi ikke holder den ved lige.

Den kommende bog henvender sig til forældre, bestyrelsesmedlemmer, ledere, lærere, pædagoger og øvrige ansatte på friskoler, og den skal gerne bidrage til samtaler om den enkelte skolens egenart, placering i samfundet og retning.

Bogen bliver skrevet i løbet af 2025 og udkommer i begyndelsen af 2026.

Balance mellem fleksibilitet og langsigtet retning

FRISKOLERNEs vision er *Skoler for alle*, og med det mener vi, at samfundet beriges af forskellige skoleformer, at familier skal have frihed til at vælge den type undervisning, der passer til deres værdier og livssyn, at skoler skal tage et socialt ansvar – og at der skal være frihed til, at skoler kan afprøve nye pædagogiske veje.

Bestyrelsens strategi løber til og med 2025 og vi skal derfor i gang med at formulere en ny strategi. En del af den nuværende strategi vil dog leve videre og løbende blive realiseret. I en tid med stor ivrighed for skolepolitiske forandringer og reformer – samt i en verden i bevægelse – er der brug for, at vi kan balancere mellem fleksibilitet og hurtig omstilling på den ene side og den langsigtede retning på den anden.

På Landsmøde 2025 er der plads til at give medlemmerne stemme og indflydelse på foreningens fremtidige retning – det sker både ved de tre samtaler og generalforsamlingen i lørdagens program.

Skole i forandring

FRISKOLERNES mission er at styrke friskolernes vilkår og forældrenes ret til at vælge skoler, der er kendetegnet ved frisind, forpligtende fællesskab og nysgerrighed, og som bidrager til et demokratisk samfund.

Bestyrelsen er derfor optaget af, at de lovgivningsmæssige og økonomiske vilkår skal sikre forældrene reelle muligheder for at benytte sig af den grundlovssikrede ret til at oprette, drive og vælge friskoler. Derfor blander vi os i de skolepolitiske forhold, der både direkte og indirekte påvirker friskolernes vilkår. 2024 var præget af politisk iver for at reformere og forandre både dagtilbudsområdet og det skole- og uddannelsespolitiske landskab – og det sker ikke uden konsekvenser for friskoler og private dagtilbud.

En skole, der skal mere for flere

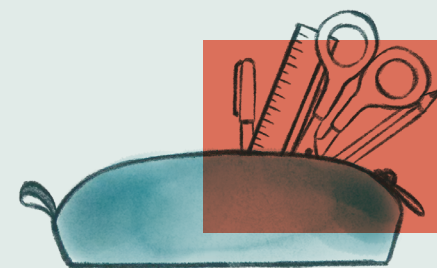
"I dag er der for mange elever med særlige behov, der bliver flyttet til specialundervisningstilbud væk fra deres lokale folkeskole. Det skal ændres, men det kræver en folkeskole, der kan mere for flere," udtalte Børne- og Undervisningsminister Mattias Tesfaye, da han i september 2024 lancerede en lovforberedende ekspertgruppe, der skal komme med anbefalinger til justeringer af rammerne for specialundervisning.

Ekspertgruppen skal se på tre forhold: 9-timers grænsen – altså vurderingen af, hvorvidt en elev har brug for mere end ni timers ugentlig støtte – reglerne for den pædagogisk-psykologiske vurdering (PPV), som sker i regi af Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR) samt regler for sygeundervisning.

Det er en realitet, at flere og flere elever har brug for særlig tilrettelagt undervisning. Dermed udfordres den almenpædagogiske del af skolen, ligesom skolens samlede økonomi presses af behovet for at allokere flere ressourcer til det specialpædagogiske felt. Der er altså brug for at se på rammebetingelserne for specialundervisning.

Peter Bendix Pedersen, formand for FRISKOLERNE, har fået plads i følgegruppen, der skal kvalificere ekspertgruppens arbejde. For at kunne bidrage med relevante og praksisnære perspektiver på det arbejde inviterede vi medlemsskolerne til fire dialogmøder i november. Her samlede vi erfaringer fra daglig praksis og ideer til fremtidig struktur for specialundervisning, som vi kan bringe med ind i arbejdet. Helt overordnet var meldingerne fra friskolerne, at vi skal bruge PPR's ressourcer klogere ved fx forenklede pædagogisk-psykologiske vurderinger, at der er brug for psykologisk rådgivning til de børn og unge, der er udfordret af særlige forhold, men også at der i højere grad er brug for mere pædagogisk rådgivning, der retter sig mod hele klassen frem for enkeltindivider.

Dialogmøderne gav anledning til erfaringsudveksling og fælles nysgerrighed på, hvad det er, der virker i praksis. Det gælder fx behovet for efteruddannelse, flere fagligheder i klasselokalet, to-lærer-praksis, at benytte handleplaner frem for beskrivelser og dermed minimere bureaukratiet til fordel for mere tilstedeværelse i undervisningen.

Ny struktur for inklusion og specialundervisning

Ekspertgruppen skal aflevere deres anbefalinger i første kvartal af 2025. Dog er fornemmelsen ved årsskiftet, at 9-timers grænsen vil bortfalde og dermed ændringer i kravene til udarbejdelse af en pædagogisk-psykologisk vurdering (PPV).

Det vil medføre forandringer såvel pædagogisk som ressourcemæssigt. Færre elever vil blive segregeret til specialklasser og specialskoler, og det vil kræve nye pædagogiske formater for afviklingen af den enkeltintegrerede specialundervisning. Der bliver brug for at tænke inklusion forfra, og den helhedsorienterede skole skal blive tydeligere for flere elever.

Dertil kommer behovet for stadig at allokere økonomiske ressourcer til opgaven – for selvom der ændres på reglerne, forsvinder elevernes behov ikke. Det er en opgave, som bestyrelsen tager meget alvorligt og aktivt vil søge indflydelse på, hvordan bedst kan organiseres.

God dag til epx og farvel til 10. klasse

Regeringen har de sidste år indgået fem uddannelsespolitiske aftaler under overskriften *Forberedt på fremtiden*. Marts 2024 blev aftalen om folkeskolens fremtid *Frihed og fordybelse* besluttet, og senest i februar 2025 blev der indgået en aftale om ungdomsuddannelserne; *Flere i gymnasiet*.

Reformen af ungdomsuddannelserne skal give alle unge mulighed for efter grundskolen at starte på en gymnasieuddannelse i nærheden af deres bopæl – og dermed også den nye erhvervs- og professionsrettede gymnasieuddannelse (epx) fra 2030. Uddannelsen skal give unge mulighed for at starte på en erhvervsuddannelse, og dermed udvides gymnasieskolen til, som noget nyt, også at forberede eleverne til erhvervsuddannelsen.

Det er en rigtig og god ambition at prioritere gode uddannelsesmuligheder i hele landet for alle unge, hvad enten det er en almen, merkantil eller teknisk gymnasieuddannelse. Det medfører en omlægning af uddannelses- og institutionslandskabet, ligesom der skal investeres massivt i faciliteter frem mod 2030.

Konsekvensen af reformen er afskaffelsen af toårig hf, eux og grundforløbets første del på erhvervsuddannelserne. Derudover nedlægges de kommunale 10. klasser samt 10. klasser på de frie grundskoler. Dermed vinker vi farvel til 10. klasse i grundskolen.

Kun efterskolerne og frie fagskoler får mulighed for at udbyde undervisningsforløb i skoleåret efter 9. klasse. Det er et opgør med en lang tradition, og en stor forandring for grundskolen at miste et helt skoleår til den vigtige opgave, der handler om at gøre alle elever klar til at gå videre til en ungdomsuddannelse. Den økonomi, der er bundet til driften af 10. klasse, indgår fra 2030 i driften af den nye epx-uddannelse.

En høj pris for grundskolen

FRISKOLERNE har i samarbejde med øvrige skoleforeninger og organisationer forsøgt at pege på uheldige bivirkninger af reformen. Det gælder bekymringen om, hvorvidt der vil opstå en ny restgruppe af unge, der ikke ønsker at gå på efterskole, ikke tilvælger det store campusmiljø med fester og tæt ungdomsmiljø og ej heller finder Den Forberedende Grunduddannelse (FGU) tillokkende. Og hvad med de unge, der falder fra? Hvor skal de gå hen?

I et fælles debatindlæg med Karsten Suhr, formand for Danmarks Private Skoler, foreslog vi politikerne at give de frie grundskoler lov til at tilbyde et skoleår efter 9. klasse – en slags lokal dag-efterskole med faglig fordybelse i både kernefag og kreative-musiske fag, praksisfaglighed, tværfaglige og tematiske projektfag, vejledningsindsats og med plads til almen dannelse.

De frie grundskoler er, og skal være, et alternativ til folkeskolerne, hvorfor det ville være oplagt at give de frie grundskoler mulighed for at tilbyde dette skoleår i lighed med efterskolerne og frie fagskoler – og som flugter både historisk og værdimæssigt med de frie grundskoler.

Forslaget blev godt modtaget af Det Konservative Folkeparti, men dagen efter forlod de forhandlingerne, hvorfor forslaget ikke blev båret ind til forhandlingsbordet.

Aftalen betyder også, at adgangskravet hæves fra de nuværende fem til seks ved optagelse på stx, htx og hhx. Uanset hvad, så vil dette højere adgangskrav forplante sig ned i grundskolen og øge presset fra forældre og elever i at opnå et gennemsnit på 6. Det vil skabe pres på den faglige præstation i grundskolen. Og det sker sideløbende med, at der lanceres nye fagplaner for folkeskolen, hvor ambitionen er langt mindre målstyring, og samtidig med, at der tales om et lavere prøvetryk i grundskolen.

De stærkeste politiske argumenter for et højere adgangskrav går på, at stx, htx og hhx skal være forbeholdt unge med interesse og nysgerrighed for den boglige retning, mens epk skal være for unge med interesse for både det boglige og det praksisrettede.

Det ændrer ikke på, at karakterer og prøver i højere grad bliver en måde at selekttere unge, så de fordeles på de forskellige ungdomsuddannelser. Flere har stillet det relevante spørgsmål, hvorvidt det vil medføre en skæv kønsbalance i optaget på de forskellige gymnasieuddannelser? Vi håber på, at den annoncerede revidering af karakterskalaen kan bidrage til at mindske karakterpresset.

Etableringen af epk rummer potentiale og gode visioner, men i øjeblikket synes grundskolen at skulle betale en høj pris for reformen.

Fagplaner

Da ekspertgruppen for Fagfornyelsen i december afleverede deres anbefalinger udtalte Alexander von Oettingen, rektor på UC Syd og med i formandskabet for Fagfornyelsen, at ambitionen for formatet for de nye fagplaner er, "at de kan bidrage til at sætte eleverne, fagene og skolens fællesskab i centrum for at skabe en undervisning, der engagerer eleverne, åbner deres verden, er dannende og giver dem lyst og mod til at gribe verden."

Nu skal 21 fagudvalg skrive en fagplan for hvert fag i folkeskolen, så de nye fagplaner kan træde i kraft i 2027.

I sidste års beretning udtrykte vi et brændende ønske på hele grundskolens vegne, om åbne, inspirerende og ambitiøse formål frem for anvisende og bindende fagplaner. Det ønske har vi stadig, og vi tager det fortsat med til møderne i Børne- og Undervisningsministeriets arbejdsgruppe om fagplanernes eventuelle implikationer af de nye fagplaner og *stå mål med*-kravet.

Vi har et tæt og tillidsfuldt samarbejde med de andre grundskolefor- eninger, og vi er alle enige om, at frihedsbegrebet skal holdes i hævd, og at fagfornyelsen ikke må indskrænke de frie grundskolers ret til at undervise ud fra egne formål og værdier. De frie grundskoler er ikke bundet af folkeskolens formål og skal kunne nå de faglige mål på deres egne præmisser uden krav om specifik metode, organisering eller progression.

Minimumsnormeringer er stadig en udfordring

Kravet om minimumsnormeringer skulle træde i kraft 1. januar 2024, men blev udskudt til 1. januar 2025. Først langt henne i efteråret 2024 kom der endelig vished for, hvordan private dagtilbud skal leve op til kravene.

Minimumsnormeringerne for kommunale og selvejende institutioner opgøres på kommunalt niveau – altså som et gennemsnit af alle institutioner. Private dagtilbud skal modsat opgøres på institutionsniveau over en tre-årig periode, det vil sige perioden marts 2025-2028, hvor første opgørelse skal være klar marts 2026.

Kravene er objektivt set strengere for private dagtilbud end for de kommunale institutioner, fordi opgørelsen skal ske på flere niveauer: fx medarbejderart, beskæftigelsesart, børnealder og børnetid.

Det koster flere ressourcer i form af tid og økonomi for mindre private dagtilbud, ligesom sygdom, svingende børnetal mv. ikke kan forudsiges og dermed udgør en risiko for ikke at kunne opfylde kravene. Vi så gerne, at opgørelsen af kravene blev mindre detaljerede, da det vil gøre det mere retfærdigt i forhold til de krav, der stilles de kommunale dagtilbud.

Friskolernes Hus har fremsendt og videregivet beregninger og pointer til Daginstitutionernes Landsorganisation (DLO), som gennem hele processen ihærdigt har forsøgt at påvirke den endelige udformning af kravene til opgørelsen af minimumsnormeringerne.

Forskel i tilskud til private dagtilbud

Der er forskel på de kommunale driftstilskud til private dagtilbud og kommunens egne dagtilbud. Tilskuddet til private vuggestuer beregnes ud fra den samlede kommunale udgift til hhv. dagplejere og vuggestuer, men da det er billigere at drifte en dagpleje, vil den private vuggestue modtage et mindre tilskud end en tilsvarende kommunal vuggestue. Uligheden i tilskuddet vil dermed være størst i de kommuner med mange dagplejere. Forskellen kan være mere end 1.000 kr. pr måned. Kommuner kan vælge at forhøje tilskuddet, men det sker langt fra i alle kommuner. Det er derfor en reel risiko, at private vuggestuer ikke kan leve op til minimumsnormeringerne med den konsekvens, at de enten fratages tilskud eller helt fratages godkendelse til at drive privat dagtilbud.

Det er et problem, at der er forskel på tilskuddet mellem kommunale institutioner og private dagtilbud, når kravene om minimumsnormeringer er ens. Politikere har argumenteret for, at forældrebetalingen blot kan forhøjes, hvilket vi må anfægte, idet mange private dagtilbud findes i landdistrikterne, hvor det ikke nødvendigvis er muligt for forældre at betale mere end den betaling, der opkræves ved kommunale dagtilbud. Vi ønsker, at friskolernes dagtilbud kan vælges af alle typer familier.

Det er derfor nødvendigt at få analyseret forskellene i beregning af tilskuddet, som kan beskrive og tydeligt formidle forskellen i tilskud til de private dagtilbud i forhold til de kommunale institutioner. En sådan analyse vil kunne bruges som en del af den politiske argumentation for mere ens og ligeværdige tilskud, der samtidig kan gøre private dagtilbud mere økonomisk bæredygtige.

Skoler i landdistrikter har betydning

Regeringen ønsker et Danmark i bedre geografisk balance, og lancerede i august et landdistriktsudspil med titlen *Sammenhæng og balance*. Når der er tomme boliger, lukkede skoler og institutioner, og der sker fraflytning til byen, så sættes landdistrikterne under pres

En lukket skole kan sende et lokalområde ind i en negativ spiral med fraflytning og faldende huspriser. Derfor indeholdt udspillet en pulje på i alt 40 mio. kr. i 2024 og 2025 med det formål at understøtte mindre folkeskoler, frie grundskoler og frie fagskoler beliggende i en landkommune.

Puljen kan fx anvendes til aktiviteter på skolen eller i undervisningssammenhæng, indkøb af læremidler mv. eller til energibesparende foranstaltninger på skolerne.

Cirka 80 medlemsskoler i FRISKOLERNE har modtaget tilskud svarende til ca. 12 mio. kr. i 2024 og vil få yderligere ca. 4. mio. kr. i 2025. Det er en politisk anerkendelse af, at mindre skoler i landdistrikterne har betydning for livet i landdistrikterne.

Frihed fra snærende regler

Det hedder også i udspillet, at "regeringen ønsker at forenkle og løsne en række snærende regler, så livet og det lokale initiativ i landdistrikterne og på øerne ikke bremses af unødvendigt bureaukrati og firkantede paragraffer for lokal planlægning og udvikling." Og det er der brug for, når nye friskoleinitiativer skyder op rundt om i landet eller friskoler ønsker at etablere en afdeling i nærmeste naboby.

Det kan være en stor udfordring for et nyt skoleinitiativ at være på plads med bygninger og vished for skolens adresse til den 1. marts, som det for få år siden blev indføjet i godkendelseskriterierne. Det kan både være svært at finde bygninger, men mindst lige så svært at komme i reelle forhandlinger om køb eller leje, hvilket giver eksempler på, at prisen og betingelserne for køb eller leje kan presses unødigt op i forcerede forhandlingsforløb. Det er u hensigtsmæssigt, unødvendigt, snærende og et eksempel på firkantede paragraffer.

Ved en lovændring i 2019 blev det muligt for friskoler at etablere en afdeling i fx en nærliggende by. Et af kravene er, at både hovedskolen og afdelingen skal overholde elevtalskravet – altså have børnehaveklasse til 4. klasse både på hovedskolen og i afdelingen.

Allerede dengang anførte vi i et høringssvar det problematiske i den bestemmelse, da det forhindrer den enkelte friskole i at indrette sig med fx børnehaveklasse til 5. klasse på hovedskolen og 6. til 9. klasse i afdelingen.

Der er eksempler på friskoler i landdistrikterne, der ønsker at indrette sig med en hovedskole og en afdeling. Friskolerne har brug for mere fleksibilitet, så det bliver attraktivt for familier at bo på landet. Folkeskolen har ikke elevtalskrav og kan sammenlægge mindre folkeskoler, og det ser vi, at de gør med succes. Den mulighed ønsker friskolerne også.

Derfor har vi rettet henvendelse til Børne- og Undervisningsministeren og afventer svar.

Brohoved til verden

Det individuelle 'jeg' beror på et 'vi'. Derfor er vi optagede af forholdet mellem egen frihed og forpligtigelsen overfor det fælles. Vi drømmer om et samfund præget af humanitet, hvor samfundets evne til at tolerere og respektere mindretal og forskelligheder er et stærkt modtræk til polariseringstendenser. Gensidigheden mellem mennesker er både et vilkår og en nødvendighed.

FRISKOLERNE har gennem en årrække iværksat en stribe projekter, som er udsprunget af større samfundsdagsordener, som fx *Skolekulturmøder* og *Åben Skole*, men også *Frirummet* – herunder *Folkets Journalistpris* samt *Syng, Snak og Spis*. I 2024 besluttede vi at forankre indsatsen *Frivillighedsalliancen* i Friskolernes Hus. Indsatsen sker i samarbejde med Efter-skoleforeningen.

Som projektorganisation kan vi handle hurtigt og målrettet, skabe partnerskaber og udvikle initiativer, der styrker både friskolerne og den omverden, vi er en del af. Projekterne bliver dermed en naturlig forlængelse af foreningens overordnede strategi.

Frivillighed skal læres og ikke tages for givet

Det er velbeskrevet, at dét at engagere sig i en sag, der er større end den enkelte, giver adgang til vigtige fællesskaber, skaber mening, styrker følelsen af handlekraft og øger den sociale tillid. Alt sammen det dna, som karakteriserer et velfungerende samfund.

Dansk Ungdoms Fællesråds ungeanalyse fra 2023 viser, at næsten halvdelen af unge foreningsaktive vurderer deres fritidsaktivitet/frivillige engagement som én af de top-tre vigtigste steder at være en del af et godt fællesskab. Kun overgået af familie og venner. I en tid med ensomhed som en udbredt problematik, med de fysiske og mentale konsekvenser heraf, giver det derfor god mening at sætte lys på frivilligt engagement.

Men frivillighed skal læres og kan ikke tages for givet. Flere undersøgelser viser, at mange unge gerne vil være frivillige, hvis de bliver spurgt. Men det kræver en invitation og en opfordring til at komme med ombord.

Dét potentiale ønsker vi at være med til at forløse. Derfor har FRISKOL-ERNE sammen med Efterskolerne taget initiativ til pilotprojektet *Frivillighedsalliancen – frivillighed på skoleskemaet*. Sammen med 23 civilsamfundsorganisationer vil vi bygge bro mellem skoler og civilsamfund. Helt konkret ved at frigøre lærerkræfter til at facilitere elevstyrede, verdensvendte aktiviteter, der giver unge håndgribelige erfaringer med frivilligt engagement.

Men på særlige præmisser. Nemlig de unges egne. Vi vil først og fremmest lægge et kæmpestort øre til, hvad der motiverer og engagerer unge. Tendensen er, at unge i højere grad søger mod opgaver og aktiviteter, der ikke er forpligtende i lang tid. De går op i sagen og ikke i livslange medlemskaber. Den virkelighed skal vi tage alvorligt og indrette os efter.

I 2024 lykkedes det at sikre en bevilling på 3,4 millioner kroner fra Samfonden, og fra august 2024 har Tinna Ølholm Jørgensen været ansat som projektleder.

Ti skoler er i skoleåret 2024/2025 optaget i projektet, hvilket indebærer fri-køb af lærerressourcer til at integrere frivillighed i undervisningen. I skoleåret 2025/2026 udvides projektet med yderligere 20 deltagende skoler.

Videncenter for Folkeoplysning (Vifo) er tilknyttet Frivillighedsalliancen som følgeforskning for at dokumentere og evaluere projektets indvirkning på unges frivillige engagement og trivsel. Formålet er at identificere effektive metoder til at fremme unges lyst og evne til at bidrage aktivt, hvilket kan styrke deres trivsel og sociale sammenhængskraft.

Frivillighedsalliancen har dermed taget de første skridt mod at skabe en stærkere kultur for frivillighed blandt unge i Danmark. Vi ser frem til at fortsætte indsatserne i 2025.

Troværdige medier er afgørende for et stærkt demokrati

Folkets Journalistpris har til formål at anerkende journalistik, der styrker den offentlige samtale ved at udfolde kompleksitet, vække nysgerrighed, skabe tillid og inspirere til forandring.

Prisen er indstiftet af Højskolerne, Efterskolerne og FRISKOLERNE og flugter med de frie skolars værdier om demokratisk dannelse, kritisk tænkning og engagement i samfundet. Vi ønsker at fremme en fri og uafhængig journalistik, der udvikler borgernes evne til at reflektere, tage stilling og deltage aktivt i samfundsdebatten.

Folkets Journalistpris har et særligt fokus på unge, fordi særligt unge under 30 år afholder sig fra at deltage i den offentlige debat. Det gør de fordi, tonen bliver for hård og debatten polariserende i stedet for at belyse nuancer og skabe rum til refleksion og fælles løsninger. Det er et demokratisk problem, at ikke alle føler sig repræsenteret i medierne og i debatten. Det er et fælles ansvar at skabe en samfundsdebat, som alle har lyst til at engagere sig i. Medier og journalister har et særligt ansvar. Derfor giver Folkets Journalistpris en særlig stemme til ungdommen. Det sker både gennem vores undervisningsmateriale og via et ungepanel med repræsentanter fra friskoler, efterskoler og højskoler.

Folkets Journalistpris er ikke kun en hæder til dygtige journalister, men også en markering af, at troværdige medier er afgørende for et stærkt demokrati. Folkets Journalistpris giver ordet til mediebrugere. Derfor samler vi et ungepanel og et folkepanel, der forud for juryens afgørelse vurderer de nominerede medier og tilkendegiver synspunkter på, hvad der er god og nuanceret journalistik, der gør os klogere.

Prisen er uddelt i alt tre gange, består af 50.000 kr. samt et kunstværk og er som den eneste pris indstiftet af civilsamfundet. Prisuddelingen finder sted ved Demokratifestivalen i Ollerup på Grundlovsdag den 5. juni og efterfølges samme dag af en debat med prisvinderen.

Under Folkemødet 2024 på Bornholm blev der afviklet en workshop med titlen *Bland dig i debatten – kom og lær hvordan på Ungdomshøjen*. Journalist og forfatter Cathrine Gyldensted ledte workshoppen, hvor elever fra Vester Skerninge Friskole, Steinerskolerne og Al-Hikma Skolen deltog og delte input til, hvordan man deltager aktivt og konstruktivt i Folkemødets mange debatter.

I samarbejde med Efterskolerne og Højskolerne stod FRISKOLERNE desuden bag et event i Højskoleteltet med titlen *Unge orker ikke gængse nyhedsmedier*. Debatten stillede skarpt på unges synspunkter og ideer til, hvordan der kan skabes et nyhedslandskab, der appellerer bedre til yngre generationer.

Globalt udsyn

Mange af de udfordringer, vi står over for, er globale: klima, sociale uligheder, teknologi mv., og vi møder konstant mennesker, sprog, ideer og traditioner fra andre kulturer. At forstå og respektere forskelle gør os bedre til at sætte os i andres sted og kommunikere på tværs af skel og forskelle. Det bidrager til mindre fordomsfuldhed og skaber mere inkluderende fællesskaber – både lokalt, nationalt og globalt. Derfor er FRISKOLERNES internationale samarbejde fortsat et fokus og et udviklingsområde.

Der er god tilslutning til FRISKOLERNES Erasmus+ aktiviteter. Der er særlig stor efterspørgsel til de aktiviteter, der arrangeres fra Friskolernes Hus – fx kontaktseminar i Paris og Berlin. Mange lærere og ledere har deltaget i kurser, kontaktseminarer og jobshadowing i Europa.

Den nye programguide har lanceret nye regler, hvor max 50 % af midlerne må anvendes til kurser. Det betyder, at fokus særligt vil være rettet mod jobshadowing: at følge en kollega på en skole i et andet land for at observere, lære og udveksle erfaringer, og dermed få indblik i nye undervisningsmetoder, inspiration til egen praksis, forståelse for interkulturel læring, netværk og samarbejdsmuligheder.

FRISKOLERNEs maskinrum

I det følgende slår vi døren op til FRISKOLERNEs maskinrum. Foreningen tager aktiv stilling og blander sig i de store politiske dagsordener – men meget arbejde er også et helt almindeligt dagligt arbejde, hvor formand, bestyrelsesmedlemmer og medarbejdere deltager ved møder, konferencer, giver oplæg, udfører rådgivning, tænker strategi, koordinerer, forbereder og følger op på arbejdet.

Magasinet Friskolen

Målgruppen for Magasinet Friskolen er de ansatte og bestyrelserne på de 282 medlemsskoler. Det er her, vi sætter fokus på de politiske dagsordener, der betyder noget for friskolernes virke, men også sætter fokus på emner og temaer, som er genkendelige i friskolehverdagen.

Vi tror på nødvendigheden og betydningen af et magasin, der med sit nye format giver flere anvendelsesmuligheder, og vi stræber efter at præsentere en dybdegående journalistisk tilgang med fokus på nuancer og perspektiver på både politiske og pædagogiske dagsordener.

Der udkommer nu årligt to fysiske magasiner, en række digitale online artikler, podcasts og videohistorier, som alle nemt kan finde og dele fra enten magasinets hjemmeside eller magasinets app.

Vi ser, at flere brugere stadig læser vores online artikler – også udgivelser af ældre dato. Det bekræfter blot, at indholdet bevarer sin relevans og aktualitet i det nye format. Podcastkanalen giver mulighed for at lytte til såvel indlæste artikler som samtaler og reportager, mens man er på farten eller sidder i bilen, ligesom vi med push-besked kan målrette artikler, der leder ind til aktuelt indhold på en brugervenlig flade.

Vi drømmer om mange flere følgere og læsere på vores produktioner, da artikler og reportager indeholder både samfunds- og skolerelevante temaer og problematikker, som er et naturligt anker til foreningens liv.

Fra Dansk Skolesangbog til Friskolesangbogen

Det er et omfattende arbejde at redigere en sangbog, og mange har været involveret i arbejdet: sangbogsudvalget, nodeopsætter, korrekturlæsere, kommunikationsmedarbejdere, illustratør, grafiker, bogtrykker og dertil arbejdet med at indhente rettigheder. Friskolernes Hus har styret hele processen fra kommissorium til udgivelse.

Per Krøis Kjærsgaard giver i sin artikel 'Syng fællesskabet frem' i *Håndbog til morgensangen* seks gode begrundelser for, hvorfor fællessang er vigtigt. Han slutter med opfordringen: "det er bare om at komme i sang." Og det er præcis det, vi ønsker for den nye Friskolesangbog: at den vil blive brugt og få et liv med fællessang for børn og unge på friskolerne – og måske endda længere ud i landet.

Foruden Friskolesangbogen er der nu også indspillet klaverakkompagnement til sangene, udformet en sangbog med spiralryg til pianisterne samt udgivet *Håndbog til morgensangen* fyldt med inspiration til den gode morgensang. Der planlægges desuden temadage om morgensang og korarrangementer i løbet af 2025.

Landsmødet samler friskolefolk om vores fælles sag

På Landsmødet mødes de mindre friskolefællesskaber i det store friskolefællesskab. Det er her, vi er sammen om vores fælles sag, mærker engagementet, henter inspiration og skaber netværk.

Trivselskommissionens formand Rasmus Meyer og kommissionsmedlem Lene Tanggaard var inviteret til debat om trivsel, forældreskab og skolens rolle. Her løftede de sløret for nogle af de pointer, som kommissionen ville arbejde med i processen frem mod offentliggørelse af anbefalingerne primo 2025. I den efterfølgende politiske salon udfordrede og kvalificerede deltagere de to kommissionsmedlemmers arbejde med trivselsanbefalingerne og sendte en række pointer med til kommissionens arbejde.

Ved generalforsamlingen 2024 havde bestyrelsen foreslået en ændring i titulering af formand og næstformand til henholdsvis 'bestyrelsesleder' og 'vicebestyrelsesleder'. Det medførte en livlig og god debat, og den efterfølgende afstemning afviste forslaget med overbevisende stemmetal. Sådanne debatter klæder os på til den fortsatte samtale om, hvilke tituleringer, betegnelser og sprog vi benytter, så der ikke opstår tvivl og uklarheder om, hvordan vi kan bidrage med at fremme ligestilling mellem kønnene og muligheder for inklusion.

Friskolernes Hus og bestyrelsen er på forskellig vis i kontakt med alle 282 medlemsskoler. Det sker enten via onlinemøde, telefonopkald, skolebesøg, rådgivning, på kurser, møder – og så selvfølgelig ved Landsmødet. Det er dog kun ca. en tredjedel af medlemsskolerne, der er repræsenteret ved Landsmødet, hvilket vi godt kunne ønske os anderledes. For bestyrelsen er Landsmødet – og i særlig grad generalforsamlingen – det sted, hvor vi mødes og drøfter foreningens virke. Vi anerkender, at det er forbundet med omkostninger i form af økonomi og tid, men det afholder os ikke for stadig at ønske flere medlemsskoler repræsenteret. Hvis ikke ved hele mødet, så blot ved lørdagens generalforsamling.

De frie skoler uden for Danmark

Den danske ambassade i London rakte i foråret ud til FRISKOLERNE, Efterskolerne og Højskolerne med en forespørgsel, om vi kunne medvirke ved en konference og bidrage med oplæg om de frie skolars lærings- og dannelsessyn. Ambassaden ser de frie skoler som 'dansk værdieksport', som de gerne vil præsentere i en verden præget af kriser, og som derfor har et stort behov for demokratiske institutioner.

I England er polariseringstendenserne store og frustrationerne blandt skolefolk tydelige. Det vækker genlyd, når vi fortæller om den danske tradition for frie skoler, der tilmed gives markant statsstøtte og stor frihed på samme tid. Den frie danske skoletradition er, i internationale sammenhænge, helt unik.

Sorø mødet 2024

Børne- og Undervisningsministerens årligt tilbagevendende møde på Sorø Akademi i starten af august samler politikere, skolefolk, interessenter og meningsdannere om et skolepolitisk tema. Mødets intense format giver god mulighed for at lytte til oplæg, være i dialog og reflektere åbent over mødets tema. I 2024 var Sorø mødet reelt startskuddet til regeringens arbejde med et forslag til en reform af ungdomsuddannelserne, og programmet indeholdt en lang række praksiseksempler og gruppearbejder, der gav mulighed for at bringe erfaringer og viden, bekymringer og håb for en fremtidig ungdomsuddannelse videre til Børne- og Undervisningsministeren.

Folkemøde giver inspiration

FRISKOLERNE deltager i Folkemødet på Bornholm, hvilket giver bestyrelsen og Friskolernes Hus god anledning til at skabe netværk, indhente viden og informationer om de skolepolitiske dagsordener samt finde inspiration til rådgivning, kurser, møder mv. til brug i det daglige virke.

FRISKOLERNE er en del af Ungdomshøjens debatscene. Her kan friskoler træde op på scenen og bidrage med dagsordener for unge. Friskoleelever får erfaringer med at sætte en dagsorden, gribe mikrofonen og løfte stemmen. Demokratisk deltagelse og åndsfrihed kommer ikke af sig selv, men skal erfares og øves. Når friskoleelever deltager i debatten, er de med til at bygge bro til andre mennesker og begge parter bliver klogere.

Sammen med Efterskolerne og Højskolerne satte vi fokus på Folkets Journalistpris ved en engageret og inddragende debat med unge højskoleelever, deltagerne i teltet og årets vinder af Folkets Journalistpris, André Bentsen. Debatten handlede om, hvordan vi skaber en offentlig samtale, der gør os klogere og motiverer os til at handle.

Foreningen var desuden repræsenteret i en debat hos Grundtvigsk Forum om de nye fagplaner, og så blander vi os i debatter og samtaler rundt om på Folkemødet. Akkurat som vi gør, når vi deltager ved dannelsesfestivalen RESONANS på Oure Højskole, ved møder i Grundtvigsk forum, og når organisationer og politiske partier inviterer os indenfor.

Sammen om fælles værdier og dagsordener

Det er en tradition, at de tre bestyrelser fra Efterskolerne, Højskolerne og FRISKOLERNE mødes i efteråret til et fællesmøde. Vi mødes i samtale om, hvad der optager os med udgangspunkt i værdier om frihed og folkestyre, folkeoplysning, livsoplysning, skole og undervisning, dannelse og uddannelse. De fælles dagsordener styrker de frie skolars stemme i både samfunds- og skoledebatten, ligesom der også opstår helt konkrete samarbejdsprojekter af sådanne møder – fx Frirummet, Folkets Journalistpris og Frivillighedsalliancen.

På mødet i november 2024 gav Jonas Nøddekær, generalsekretær i Folkekirkens Nødhjælp, oplæg om at arbejde værdibaseret i organisationer. Højskolelærer Christian Hjortkær udfordrede os med tesen om, at store fællesskaber ikke nødvendigvis er godt for alle.

Samarbejdet med netop Efterskolerne og Højskolerne er ærligt og løfte- rigt, og ved at brede det ud til bestyrelsesniveau får det endnu større betydning og tyngde.

På jævnlige møder hen over året mødes formænd og sekretariatsledere med skoleforeninger og organisationer til drøftelser om de helt konkrete og nære vilkår for frie grundskoler. Vi bliver udfordret af et stærkt politisk ønske om reformer og mere målrettede og systemiske tilgange til at løse de af politikerne definerede politiske udfordringer.

Det kræver tæt dialog og fælles koordinering at stå mod presset – og det lykkes ganske godt takket være et tæt og fortroligt samarbejde med Danmarks Private Skoler, Lilleskolernes Sammenslutning, Foreningen af Kristne Friskoler, de tyske mindretalsskoler, de faglige organisationer og vores mange øvrige samarbejdspartnere.

Uddannelse, netværk og erfaringsudveksling

Det er friskolebestyrelsernes opgave at holde fast i deres friskoles værdi- grundlag og formål. Friskolernes ledelser skal sikre både en velfunger- ende organisation og drive en udvikling, der skaber de bedste miljøer for elevernes undervisning og dannelse samt et stærkt arbejdsmiljø for medarbejderne.

Medarbejderne i Friskolernes Hus er helt bevidste om opgaven i at råd- give og servicere medlemsskolerne sådan, at netop det kan ske lokalt.

For at understøtte den rådgivning udbydes lederkurser, ledertræf og te- madage målrettet bestyrelsesmedlemmer, skoleledere, afdelingsledere, SFO-ledere samt ledere af dagtilbud. Her kan hentes viden og inspira- tion til bestyrelsesarbejdet, personaleledelse, økonomi, skoleudvikling, pædagogiske ideer og meget mere i en skøn blanding med foredrag, samtaler, fællessang, festligt samvær og ikke mindst netværk og erfar- ingsudveksling.

Friskolernes Hus er også jeres hus

Med Friskolernes Hus placeret midt i landet har vi en ambition om, at huset skal bruges af medlemsskolerne. Nogle friskoler gør det allerede og bruger huset til pædagogiske møder, bestyrelsesmøder eller andet, men vi vil gerne oftere åbne dørene og invitere jer indenfor til rådgivning, møder, kurser, inspiration og netværk. Vi drømmer om, at den daglige rådgivning, kurser og møder kan suppleres med, at I kommer til Friskolernes Hus. Det vil være med til at kvalificere arbejdet og den fælles inspiration, som kommer ud af at mødes med hinanden. Og en sidegevinst er, at hvis medlemsskolerne oftere kommer til Friskolernes Hus, så kan medarbejderne nå at hjælpe endnu flere medlemsskoler med alt det, vi står til rådighed med.

Ny sekretariatsleder i Friskolernes Hus

Sekretariatsleder Søren Stein Brinck opsagde i foråret 2024 sin stilling efter 11 år i FRISKOLERNE. Ved en afskedsreception før sommerferien fik vi sagt stor tak for den fine og store indsats for FRISKOLERNE og Friskolernes Hus.

Ansættelsesprocessen frem mod valg af ny sekretariatsleder stod på frem til 1. december, hvor vi med glæde kunne meddele, at Ulrik Lind ville starte som sekretariatsleder i Friskolernes Hus den 1. januar 2025. Vi kender Ulrik Lind fra hans tid som forstander på Broby Fri- og Sports efterskole. Han kommer med solid uddannelses- og ledelseserfaring og har et stærkt og nysgerrigt blik på sekretariatslederopgaven. Det har derfor været let at byde Ulrik Lind velkommen til både foreningen og Friskolernes Hus.

FRISKOLERNEs bestyrelse har besluttet at styrke den daglige ledelse ved at udvide ledelsen til et ledelsesteam, der fremover består af sekretariatsleder Ulrik Lind og kommunikationschef Maren Skotte.

Året 2024 har derfor været en lidt turbulent tid i Friskolernes Hus, og takket være opbakning og velvilje fra alle medarbejdere er opgaverne blevet løftet på allerbedste vis. Tak til Maren Skotte for hendes store indsats som konstitueret sekretariatsleder i efteråret 2024.

Friskoleinitiativer og friskolerne i antal

Hvert år arbejder ihærdige forældre og frivillige på at oprette en ny friskole. I 2024 har Friskolernes Hus rådgivet 11 skoleinitiativer, hvoraf seks nu er i gang som friskole: Blåhøj Friskole, Ravnkilde Børneunivers, Sophie Amalie Skolen, Ullits Friskole, Alt i Et Friskolen og Inge Lehmann Skolen.

Derudover har vi optaget: International Montessori School Copenhagen, Nyborg Friskole og Ikast Friskole, hvoraf sidstnævnte åbner dørene i august 2025.

I 2024 lukkede Den innovative Naturfriskole og Løgumkloster Friskole. Derudover er Skolen Bifrost udmeldt af FRISKOLERNE.

Det betyder, at FRISKOLERNE tæller 282 medlemsskoler, 71 vuggestuer, 125 børnehaver og 116 skoler med før-SFO.

Friskolernes frihed i en tid med forandringer

Friskolerne hviler på en stærk tradition for frihed, ansvar og forpligtelse – ikke som abstrakte idealer men som konkrete værdier, der leves og er synlige i hverdagen. På friskoler er det børn, unge, forældre og ansatte, der tager plads og ansvar for fællesskabet og derigennem former netop deres skole, så undervisning og dannelse udspringer af lyst, mening og relationer.

Men vi er i en tid, hvor politik og systemer forsøger at tæmme det uforudsigelige. Gennem reformer og kontrol skabes en illusion af sikkerhed og styring – som om verden bliver lettere at forstå, hvis den kan måles, vejes og skemalægges.

Friskolerne står som et modspil til denne udvikling. Vi må vise, at undervisning og dannelse ikke kan reduceres til standarder, at det hele ikke kun handler om system og effektivitet, og at mennesker trives bedst i frihed under ansvar. Friskoler må stå fast på det væsentlige forhold, at børn og unge skal rustes til at leve i verden.

Forandringer er en del af skolens virkelighed. Nye fagplaner kræver ny pædagogisk bevidsthed og nye krav til inklusion og specialundervisning vil forandre skolen, som vi kender den nu. Kunsten bliver at møde alt det nye med nysgerrighed og handlekraft – aktivt møde det nye og kreativt arbejde med at tage forandringerne ned og omsætte dem, så det giver mening i skolens kontekst uden at miste eller gå på kompromis med friskolens friheder.

Den bedste forberedelse på forandringer er et stærkt fællesskab. Ambitionen er derfor at skabe endnu stærkere forbindelseslinjer mellem de enkelte friskoler og foreningen. Det er, når vi taler sammen, deler viden og erfaringer med hinanden, at vi gør hinanden i stand til at skabe netop de friskoler, som I ønsker at være. Sammen kan vi fastholde friheden, retten til at selv at tage ansvar, finde egne løsninger og skabe en skoleform, der stadig er levende, relevant for børn, unge og forældre – og som stimulerer børn og unges sanselighed, fantasi og medfødte nysgerrighed, deres optagethed og lyst til at lære og være, deres styrke til at være frimodige og til at se verden i øjnene med mod, åbenhed og tillid.

Friskolestatistik

Hvert år indsamler vi friskolestatistik, hvor vi nysgerrigt spørger ind til friskolernes hverdag. Ved at samle forskellige informationer fra den praktiske hverdag får vi pejlinger på emner og dagsordener, som I på medlemsskolerne er optagede af. Bestyrelsen får derigennem indsigter, som kan bruges i det politiske arbejde, og Friskolernes Hus bruger de indsamlede informationer til at styrke det daglige arbejde med rådgivning, prioriteringer i kursustilbuddene og andet, som er med til at kvalificere den rådgivning og service, som svarer bedst på medlemsskolernes behov og ønsker.

Her følger nedslag fra årets indsamling af besvarelser. I år har vi modtaget svar fra 191 ud af de godt 282 medlemsskoler. Læs mere om nøgletal, undervisningsplaner, Frivillighedsalliancen og dagtilbud.

Nøgletal 2024

Før-sfo
116
skoler

Vuggestue
71
skoler

Børnehave
125
skoler

Skole
282

TEKST: VIBEKE HELMS, KONSULENT
ILLUSTRATION: ESZTER MARIE

Specialundervisningselever fylder fortsat mere og mere på skolerne

I 2024 modtog 2.279 elever specialundervisning udover 12 lektioner om ugen, hvillket er 249 flere end i 2023. Med den stigning øger vi dermed også den samlede andel af specialundervisningselever i de frie grundskoler. Vi ser, at vores medlemsskoler har 33 % af det samlede elevtal i de frie grundskoler, men hele 51 % af de elever der modtager specialundervisning ud over de 12 lektioner på frie grundskoler.

Tallene skal sammenholdes med en ganske lille øgning af det samlede elevtal på vores medlemsskoler på kun 386 elever.

Vores medlemsskoler løfter altså fortsat en stor specialundervisningsopgave ude på skolerne, og forældre til børn med særlige behov ønsker i høj grad, at deres børn skal gå på friskole.

I efteråret 2024 afholdt FRISKOLERNE fire dialogmøder om specialundervisning og inklusion. Her deltog 40 skoler fra hele landet. FRISKOLERNEs formand, Peter Bendix Pedersen, fik mange gode perspektiver og konkrete eksempler på problemstillinger og dilemmaer fra skolehverdagen med tilbage til det politiske arbejde.

Der er en større revision af hele specialundervisningsområdet i gang, og her er det værdifuldt at have jeres stemmer med i udvalgsarbejdet. Vi forventer, at der vil ske ændringer på området i den kommende tid.

Elevtal 5. september 2024

SKOLEFORENING	Skoler	Andel af skoler	Elever	Andel af elever	SPS-elever	Andel af SPS
FRISKOLERNE	282	52 %	40.009	33 %	2.279	51 %
Danmarks Private Skoler	159	29 %	64.224	52 %	1.298	29 %
Foreningen af Kristne Friskoler	35	6 %	7.588	6 %	401	9 %
Lilleskolerne	52	10 %	9.711	8 %	399	9 %
Tyske mindretalsskoler	13	2 %	1.505	1 %	95	2 %
Hovedtotal	541	100 %	123.037	100 %	4.472	100 %

Stå mål med og Folkeskolens kvalitetsprogram

Alle friskoler tager stilling til, om de følger folkeskolens Fælles Mål, eller om de skriver egne undervisningsplaner. Der er mulighed for at vælge at følge Fælles Mål helt eller delvist. I årets statistik har vi spurgt, hvor mange der helt eller delvist skriver egne undervisningsplaner, og her ser vi, at der fortsat er godt 40 % af de skoler, der melder tilbage til os, der tilkendegiver, at de helt eller delvist har egne undervisningsplaner.

HVILKE UNDERVISNINGSPLANER FØLGER I?

59 %

*Vi følger Fælles Mål.
Både slut- og delmål.*

9 %

*Vi følger de afsluttende kompetencemål i
Fælles Mål men har formuleret egne delmål.*

22 %

*Vi har en kombination af Fælles Mål
og har formuleret egne delmål.*

8 %

*Vi har egne undervisningsplaner.
Både slut- og delmål.*

Folkeskolens kvalitetsprogram vil påvirke friskolernes rammer og indhold frem mod 2028. Vi har spurgt vores medlemsskoler, og det er tydeligt, at man afventer og forventer, at foreningen varetager skolernes interesser og orienterer tæt.

FOLKESKOLENS KVALITETSPROGRAM FREM MOD 2028

11 %

*Vi følger udrulningen af kvalitets-
programmet tæt og er allerede i gang med
at tilpasse vores skoles tilbud.*

61 %

*Vi afventer ministeriets udmeldinger
på friskoleområdet.*

69 %

*Vi afventer, at Dansk Friskoleforening
orienterer os om konsekvenserne for friskoler.*

60 %

*Vi vil deltage i orienteringsmøder, hvis Dansk
Friskoleforening tilbyder det.*

2 %

Andet

Dagtilbud og heldags SFO

Interessen for at oprette dagtilbud i forbindelse med friskolen er ikke blevet mindre. Vi ser et støt stigende antal friskoler med egen børnehave og vuggestue. For FRISKOLERNE bliver det tydeligt, at dagtilbudene bliver en stor prioritering i interessevaretagelsen.

Årets helt store udfordring har været minimumsnormeringerne, som man også kan læse om i bestyrelsens beretning. I Friskolernes Hus får vi mange spørgsmål til beregning af minimumsnormering. Vi tilslutter os, de frustrationer der er og arbejder fortsat på at opnå rammer, der kan sammenlignes med kommunernes rammer for udregning af minimumsnormeringer.

ÅRSTAL	Vuggestue	Børnehave	Før-SFO
2011		60	88
2012		67	74
2013		88	85
2014	15	86	80
2015	27	86	107
2016	31	100	101
2017	42	104	119
2018	46	105	125
2019	52	116	133
2020	55	112	108
2021	61	114	117
2022	62	121	115
2023	66	122	112
2024	71	125	116

Skolerne tilkendegiver, at kommunernes tilsyn i det store hele fungerer fint. Det er dog paradoksalt, at kommunen på den ene side godkender dagtilbuddet og skal føre tilsyn samtidig med, at de skal forholde sig til, at friskolernes dagtilbud kan udfordre kommunens egne dagtilbud ift. forsyning og interesse.

Nogle dagtilbud oplever et større eller mindre kultursammenstød mellem den pædagogiske praksis i friskolens dagtilbud og kommunens tilsynsmetoder, der kan have form af koncepter, der passer til den kommunale pædagogiske praksis. Her er der brug for både oversættelse og en grad af diplomati.

Heldags-SFO

116 ud af de 191 skoler, der har svaret på årsstatistikken, angiver, at de har forårs- eller heldags-SFO. 125 skoler har børnehave, og kombinerer børnehave og tidlig SFO. Vi har ikke tal, der viser, hvor mange skoler der tilbyder heldags-SFO uden at have egen børnehave. I årets besvarelser er der en lille tendens til, at heldags-SFO starter senere, og at nogle kommuner helt har fjernet ordningen, så børnene bliver i børnehaven frem til skolestart.

HVIS SKOLEN HAR OPRETTET EN FØR-SFO,
HVORNÅR STARER DENNE?

15 % *Marts*

48 % *April*

32 % *Maj*

6 % *Andet*

Frivillighed på skoleskemaet

I 2024 lancerede FRISKOLERNE i samarbejde med Efterskolerne projektet Frivillighedsalliancen, som også er beskrevet i bestyrelsens beretning. I årsstatistikken har vi spurgt til medlemsskolernes praksis. Det er tydeligt i kommentarerne, at der er stort fokus på frivillighed ude på skolerne.

"Vi arbejder med frivillighed i entreprenørskabsuger, som tema ved samlinger med de ældste elever. Vi giver vores 8. klasser en DGI-trænerudd., som gerne skal være et incitament til foreningsarbejde i sportsklubberne."

"Vi har gode projekter i landsbyen, som skolens elever er en naturlig del af, når det giver mening."

"Vi har et fag til 5. - 6. klasse, som hedder Vores Verden. Det handler om indre og ydre dannelse og har flere moduler med frivillighed."

FRIVILLIGHED PÅ SKOLESKEMAET?

25 % *Vi har et fag eller emne, der handler om frivillighed.*

41 % *Vi overvejer at oprette et fag, der handler om frivillighed.*

34 % *Vi er interesserede i at blive en del af Frivillighedsalliancen.*

"Vi har en skolehverdag, hvor frivillighed er at bidrage til skolefamilien og det omkringliggende samfund. Vi er forpligtede til at være frivillige, så det gør vi mange gange i løbet af skoleåret. Vi behøver ikke et fag, for at kunne undervise i frivillighed. Vi viser undere i stedet."

"Vi er en del af Frivillighedsalliancen og gør os pt. tanker om fremtidig forankring – evt. som fag."

Dansk Friskoleforenings årsrapport 2024

Sammendrag

	Regnskab 2023	Budget 2024	Regnskab 2024	Budget 2025
Indtægter				
Kontingent skoler	10.431.096	11.040.000	11.032.360	11.514.000
Kontingent børnehaver og vuggestuer	1.066.646	1.100.000	1.128.320	1.150.000
Kontingent enkeltmedl./serviceabn.	53.574	51.000	46.180	47.000
Tilskud fra Kulturstyrelsen	177.556	150.000	194.965	150.000
Tilskud fra Erasmus+	51.921	38.000	168.526	56.000
Resultat Forlagsvirksomhed	116.557	17.000	54.008	107.200
Resultat Magasinet Friskolen	0	0	190.097	0
Indtægter i alt	11.897.351	12.396.000	12.814.456	13.024.200
Udgifter				
Omkostninger Magasinet Friskolen	36.273	252.000	0	167.000
Omkostninger Frivillighedsalliancen	0	0	52.631	35.000
Bestyrelsen, fora og udvalg	303.154	276.000	382.178	291.000
Internationalt arbejde	0	75.000	18.265	25.000
Erasmus +	80.066	80.000	131.684	40.000
Partnerskaber og analyser	365.868	150.000	110.074	153.000
Netværkspulje	85.500	160.000	110.500	140.000
Landsmøde	381.018	350.000	342.169	400.000
Folkemøde	138.935	150.000	116.458	135.000
Diverse møder	88.136	110.000	132.364	100.000
Medlemskaber	54.620	59.000	55.192	54.500
Friskolearkiv	75.000	75.000	75.000	75.000
Vikar og frikøb – formand og bestyrelse	1.386.115	1.424.700	1.426.704	1.485.200
Gaver	19.877	25.000	21.188	25.000
Friskolernes Hus	9.088.205	9.242.500	9.583.045	9.882.200
Udgifter i alt	12.102.768	12.429.200	12.557.451	13.007.900
Resultat før skat	-205.417	-33.200	257.005	16.300
Årets skat	-3.964	0	-10.246	0
Årets resultat	-209.381	-33.200	246.759	16.300

Balance pr. 31./12.

AKTIVER

Omsætningsaktiver

Likvide midler	1.808.275
Forudbetalt løn	64.938
Debitorer	352.278
Tilgodehavende moms	90.162
Andre tilgodehavender	8.738
Mellemregninger fonde	264.262
Periodeafgrænsningsposter	450.271
Sangbog under fremstilling	803.244
Håndbog under fremstilling	76.400
Omsætningsaktiver i alt	3.918.568

Anlægsaktiver

Depositum Kalundgaard	164.496
Obligationer og aktier	5.336.432
Klaverakkompagnementer	215.300
Hjemmeside	76.372
IT systemer	200.876
Anlægsaktiver i alt	5.993.476

Aktiver i alt 9.912.045

PASSIVER

Egenkapital 7.492.501

Langfristede gældsforpligtelser 0

Kortfristede gældsforpligtelser

Skyldig A-skat, moms mv.	22.085
Skyldig foreningsskat	9.946
Mellemregning FerieKonto	424
Feriepengeforpligtelse	586.457
Kreditorer	355.905
Skyldigt overarbejde	185.683
Skyldig lønsumsafgift	158.768
Grundtvigs Fond	95.000
Periodeafgrænsningsposter	224.093
Hensat Vikaportionsmidler	218.620
Erasmus+	562.564

Kortfristede gældsforpligtelser i alt 2.419.544

Gældsforpligtelser i alt 2.419.544

Passiver i alt 9.912.045

Formueforklaring pr. 31./12.

Opsamlet overskud mv.:

Saldo 1. januar	6.135.507
Årets resultat	246.759
	6.382.266

Kursregulering værdipapirer 225.907

Kampagnefonden:

Saldo 1. januar	1.068.346
Kampagne forbrugt	-381.012
Årets tilskud fra skoler	196.995
	884.329

Egenkapital pr. 31. december 7.492.501

Peter Bendix Pedersen, formand

Torsten Bo Kristensen, kasserer

Ulrik Lind, sekretariatsleder

Anne Simonsen, bogholder

REVISIONSPÅTEGNING

Vi har revideret årsregnskabet for Dansk Friskoleforening for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2024.

Ledelsens ansvar for årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et årsregnskab, i overensstemmelse med god regnskabsskik samt for intern kontrol med udarbejdelse af et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation.

Revisors ansvar

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om årsregnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisionspåtegning med en konklusion.

Konklusion

Det ervores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af foreningens aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2024 samt af foreningens aktiviteter for regnskabsåret.

Asperup, den 19. marts 2025

Statsautoriseret revisionsaktieselskab

Jens-Christian Nielsen, Statsautoriseret revisor

Friskolefonden under Dansk Friskoleforening

Sammendrag af årsregnskab 2024

Indtægter

Udbytte og renter af værdipapirer	3.518
Renter af pantebreve	57.161
Renter af udlån	16.830
	<u>77.509</u>

Udgifter

Revision	40.189
Bestyrelse og administration	61.882
	<u>102.071</u>

Resultat før ekstraordinære poster -24.563

Hensættelse udlån, disponible midler	5.450
--------------------------------------	-------

Årets resultat -19.113

Overskudsfordeling

Konstateret og hensat tab, disp kap	5.450
Overført til disponibel kapital	-24.563
Overskudsfordeling i alt	-19.113

Balance pr. 31. december

A K T I V E R

Kapitalaktiver

Indestående i forvaltningsinstitut	277.207
Vedr. uddelingsaktiver	35.000
Beholdning af værdipapirer	2.041.064
Beholdning af pantebreve	1.752.914
Kapitalaktiver i alt	4.106.185

Uddelingsaktiver

Heraf vedr. kapitalaktiver	-35.000
Frie midler, andel	62.607
Merkur	117.349
Debitorer vedr. uddelingsaktiver	44.144
Afkastkonto	942
Udlån til skoler	269.550
Hensættelse udlån til skoler	-269.550
Uddelingsaktiver i alt	190.042

Aktiver i alt 4.296.227

P A S S I V E R

Egenkapital 4.230.513

Kortfristede gældsforpligtelser

Kreditorer	40.219
Mellemregning FRISKOLERNE	25.495

Gældsforpligtelser i alt 65.714

Passiver i alt 4.296.227

Formueforklaring pr. 31. december

Bunden kapital

Saldo 1. januar	4.106.185
Kursregulering værdipapirer	62.607
Heraf overført til frie midler	-62.607
	<u>4.106.185</u>

Disponibel kapital

Saldo 1. januar	80.834
Konstateret og hensat tab	5.450
Overført andel af årets kursregulering	62.607
Overført fra overskudsfordeling	-24.563
	<u>124.328</u>

Egenkapital

Kapitalaktiver	4.106.185
Disponibel kapital	124.328

Egenkapital pr. 31. december 4.230.513

Revisionspåtegning: Se næste side.

Dansk Friskoleforenings Understøttelsesfond

Sammendrag af årsregnskab 2024

Indtægter

Renter	3.616
	3.616

Udgifter

Revision	22.856	
Renter	1.913	
Administration	14.062	38.831
Resultat før skat	-35.215	
Skat	0	
Årets resultat	-35.215	

Overskudsfordeling

Årets uddelinger	0
Bevilget til fremtidig efteruddannelse	236.187
Overført til bunden kapital	0
Overført til disponibel kapital	-271.402
	-35.215

Balance pr. 31. december

A K T I V E R

Kapitalaktiver

Indestående i Forvaltningsinstituttet	
Kapitalkonto	93
Bundne midler, andel	-542.270
Værdipapirer beholdning	8.319.783
Kapitalaktiver i alt	7.777.607

Uddelingsaktiver

Merkur	566.033
Frie midler, andel	542.270
Tilgodehavende renter	3.545
Uddelingsaktiver i alt	1.111.848
Aktiver i alt	8.889.454

P A S S I V E R

Egenkapital	8.625.431
--------------------	------------------

Kortfristede gældsforpligtelser

Frie midler	2.404
Kreditører	22.853
Mellemregning FRISKOLERNE	238.767
Kortfristede gældsforpligtelser i alt	264.024
Passiver i alt	8.889.454

Formueforklaring pr. 31. december

Bunden kapital

Saldo 1. januar	7.777.607
Kursregulering værdipapirer	540.541
Heraf overført til frie midler	-540.541
Heraf uddelt i året	0
	7.777.607

Disponibel kapital

Saldo 1. januar	578.685
Overført andel af årets kursregulering	540.541
Overført af årets resultat	-271.402
	847.824

Egenkapital pr. 31. december	8.625.431
-------------------------------------	------------------

Ulrik Lind, *forretningsfører*

I bestyrelsen: **Torsten Bo Kristensen**, *formand*

René Tholander, Flemming Godthaab Sørensen

REVISIONSPÅTEGNING

Vi har revideret årsregnskabet for Friskolefonden under Dansk Friskoleforening og Dansk Friskoleforenings Understøttelsesfond for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2024.

Ledelsens ansvar for årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et årsregnskab, i overensstemmelse med god regnskabskik samt for intern kontrol med udarbejdelse af et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation.

Revisors ansvar og den udførte revision

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om årsregnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisionspåtegning med en konklusion.

Konklusion

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2024 i alle væsentlige henseender er udarbejdet i overensstemmelse med god regnskabskik.

Asperup, den 19. marts 2025

BDO Statsautoriseret Revisionsaktieselskab

Jens-Christian Nielsen

Pengenes vej til FRISKOLERNE 2025

PULJER

Af det statslige tilskud afsnøres cirka 690 mio. kr. til puljer målrettet særlige opgaver: specialundervisning, inklusion, fripladser, kurser, vikarer, efter- og videreuddannelse, befordring, sygetransport m.v.

FORÅRS-SFO OG KLUB

Kommunerne kan vælge at yde et tilskud til friskolers og private grundskolers klubtilbud samt forårs-SFO (pasning i forårmånederne forud for skolestart). Friskoler og private grundskoler må ikke anvende statstilskud til disse ordninger, som derfor i realiteten skal finansieres alene ved forældrebetaling.

FRISKOLE

Alle friskoler og private grundskoler modtager et statsligt driftstilskud, som afhænger af skolens størrelse, geografi og elevens alder. I 2025 fordeles det statslige tilskud pr. elev således: 63.031 kr. i gennemsnitligt driftstilskud, 2.781 kr. i bygningstilskud og 8.968 kr. til SFO.

DAGTILBUD

Dagtilbud finansieres af kommunerne. Forældre, der vælger børnehaver og vuggestuer, der drives som en del af friskoler og private grundskoler, kan få økonomisk tilskud fra opholdskommunen svarende til de gennemsnitlige udgifter til kommunale dagtilbud. Tilskuddet består af et driftstilskud, et bygningstilskud og et administrationstilskud. Dertil kommer forældrebetalingen, som dagtilbuddet selv fastsætter. Dagtilbud ved friskoler og private grundskoler er selvejende og kan dermed ikke trække profit ud.

STATEN

Friskoler og private grundskolers tilskud kommer fra staten. Det overordnede princip er, at friskoler og private grundskoler modtager et gennemsnit af udgifterne i folkeskolerne. Det kaldes 'koblingsprocenten'. Det gennemsnitlige driftstilskud fastsættes på de årlige finanslove. I 2025 er koblingsprocenten på 76 – svarende til cirka 8,4 mia. kr. i statsligt tilskud til friskoler og private grundskoler.

FORÆLDREBETALING

Det koster i gennemsnit 22.800 kr. pr. elev om året at gå i en friskole eller privat grundskole.

KOMMUNEN

Kommunerne driver folkeskolerne og modtager via bloktilskuddet midler fra staten til at løse opgaven. Når en elev ikke går i folkeskolen, skal kommunen betale et bidrag til staten. Dette bidrag er i 2025 fastsat til 48.718 kr. årligt pr. elev. Kommunen skal – uanset hvor eleven går i skole – dække udgifter til tandpleje, PPR, sundhedspleje, studievejledning m.v. På landsplan er den gennemsnitlige kommunale udgift til folkeskolerne ca. 79.000 kr. pr. elev årligt. Når en elev går i friskole eller privat grundskole, har kommunen derved en mindsket udgift svarende til 33.051 kr. pr. elev årligt.

KILDER: FINANSLOVEN,
DANMARKS STATISTIK & BORGER.DK
ILLUSTRATION: HELENE M. KEINICKE

FRISKOLERNEs Årsrapport 2024 er udgivet 2. april 2025
på www.friskolerne.dk

FRISKOLERNE er interesseorganisation for 282 friskoler.
Skolerne repræsenterer en bred vifte af pædagogiske og
ideologiske livsanskuelser fra grundtvig-koldske friskoler,
Rudolf Steiner-skoler, flersprogede friskoler, Freinet-skoler,
Mentiga-skoler og mange andre typer friskoler.

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR

Mie Lund Hansen
mie@friskolerne.dk

ART DIRECTION & DESIGN

Sara Frostig

UDGIVER

Dansk Friskoleforening
Middelfartvej 77
6463 Asperup

FRISKOLERNE

